

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пош.
Конт. почт. ш. 143.322
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячною в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 ш. фр., Чехо-
словацкій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Сподівана несподіванка.

Львів, 16. травня 1927.

Несподіванкою можна сміло назвати те, що сталося в льондонському торговельному представництві СРСР. Можна назвати, якби не та обставина, що на таку несподіванку були напевно здавна приготувані і більшовики й англійці. До того ж не перша це того роду „несподіванка“, коли пригадаємо собі недавню ревізію в радянському посольстві в Пекіні та ще давнішу в торговельному представництві у Берліні. З уваги на те теперішню ревізію у Льондоні слід вважати сподіваною несподіванкою.

Несподіваною в повному того слова значінні була ця „несподіванка“ лише для засідаючої тепер у Женеві, скликаній Лігою Націй, економічної конференції. Вістка про ревізію у льондонському торговельному представництві СРСР мусіла зокрема зробити дуже немиле враження для радянських учасників конференції та поставила їх у дуже незвичайне положення. Саме на тій конференції доказував Сокольников і Осінський, що СРСР зі своєю „соціалістичною“ господаркою може дуже добре розвиватися побіч держав з капіталістичною господаркою і що між ними і тими останніми не може бути ніяких річкових перешкод для правильних економічних взаємин. Така заява зробила навіть помітне враження на всіх учасників конференції, бо вони сподівалися від радянських делегатів не того, а звичайних пропагандистичних промов на славу комунізму та його диктатурі. Тимчасом делегати підійшли до справи зовсім річково, бажаючи очевидно таким чином підготувати психічне підґрунтя для конкретних економічних пропозицій. І хоч дотеперішній хід конференції не робив нікому, з тим менше більшовикам, поважних надій на злагодження економічних болів, то всеж співпрацювали на ній представники двох суперечливих світів. І як у 1921 р. вітали радянські делегати з Женеві з готовим рапальським договором, так тепер могли і з Женеві привезти зі собою якийсь бодай сепаратний економічно-торговельний договір з одною з учасниць конференції. Однак льондонські випадки мабуть перекреслили навіть такий успіх радянської делегації в Женеві.

Англія підбрала для свого енергійного кроку дуже несприятливий для СРСР момент, несприятливий передовсім з уваги на ту конференцію. Відомості про те, що в торговельному представництві СРСР наїшла англійська поліція багато компромітуючого матеріалу, що з торговельно нічого спільного не мав, а за те підсилював комуністичний рух в Англії та підтримував або й кермував усею підготовкою революції в тій країні, дали для учасників конференції свіжий аргумент, що з більшовиками навіть економічно співпрацювати не можливо.

Колиж приглянутися не економічним, але політичним наслідкам того, що сталося в Льондоні, то слід перш за все ствердити, що це торговельно політичний, чергова зневага СРСР, як держави. Нарушення екстериторіальності більшовицького посольства в Пекіні яке прийняла

Пояснення виборчої ординації

для громад у всіх стадіях громадських виборів, поради та взори реклямацій, повновластей, відкликів і т. п.

подає і освітлює 8 сторінок „Свобода“ ч. 20.

Ціна одного примірника 40 сот., 50 пр. 16 зол., 100 пр. 32 зол.
Замовляти і в Амін. „СВБОДА“ Львів Ринок 10.

московська державна влада з легким серцем до відома і навіть гідно на нього не зареагувала, створило цікавий прецеденс, що радянські представництва чи їх екстериторіальність можна нарушувати безкарно. Цей прецеденс використали англійці у відношенні до торговельного представництва. По пекінських випадках у радянському посольстві писали ми, що СРСР напевно зареагує на цю зневагу збройно. Та ми помилилися. Важко нам тому твердити шонебудь і тепер про те, як зареагує СРСР на льондонську зневагу. Невже і її сховає до кишені як пекінську та заявить лаконічно, що не дається „спровокувати“ на ніяку війну? А при тім задовольниться висилкою протестаційної ноти? — Можна надіятися, що тим разом радянські урядові кола зареагують на цю дипломатичну зневагу далеко серйозніше.

Англійські державні мужі вже заявили недвозначно, що по підсумках компромітуючого матеріалу, одержаного в наслідок ревізії, Англії прийде зівзати торговельний договір зі СРСР. Тут слід ствердити ще одну обставину, яка матиме велику вагу у формуванні протибільшовицьких настроїв у самій Англії. Саме під цю пору відбуваються в англійському парламенті дебати над урядовим проектом страйкового закону. Консервативний уряд Болдуїна хоче при допомозі такого закону спаралізувати можливість таких монстрайків, що мали в Англії місце досі. Над законопроектом розгорілася завзята боротьба між соціалістами й урядовою більшістю. Ясно, що остання ревізія з обильними, як твердять пресові інформації, і немилими для комуністів наслідками допоможе консервативному уряду не тільки провести закон, але побільшить ряди проти більшовицького фронту в Англії. Отже і з уваги на внутрішнє положення консервативний уряд підібрав для ревізії дуже підходящий і корисний собі момент.

Та якби там не було, то здавна натягнуті відносини між Англією і СРСР тепер дуже загострились. Чи доведуть вони аж до якогось збройного конфлікту тепер — не думасмо. До нього не дійде з тих самих причин, з яких не дійшло до китайсько-радянського конфлікту. Та всеж ця нова подія приспішить далі збирання і консолідацію Англією усіх протибільшовицьких сил не тільки в Європі, але й поза нею. Це одно станеться напевно і ніяка сила мабуть уже не спинить підготовчого процесу, який у майбутньому, може й не далекому, мусить довести до генеральної розправи між СРСР і Англією, чи краще усім т. зв. капіталістичним світом. Зв'язана нині політично та економічно зі СРСР своїми договорами Німеччина теж буде примушена в ході того підготовчого

процесу здецидуватися з ким їй солідаризуватися на випадок конфлікту — зі СРСР, чи з Англією.

Словом, не зважаючи на всі, скликувані Лігою Націй економічні, політичні, мирові чи розоружуючі конференції, йдемо всі на стрічу новій страшній європейській і світовій завірюсі, що людству і людській цивілізації напевно чести не принесе. Найнесимпатичнішою та найбільше компромітуючою повоєнній потуги являється в перспективі таких майбутніх подій теперішня „миротворча“ ролія Ліги Націй. Скомпромітована вже стільки разів ця штучно склеєна установа мабуть і тоді буде існувати на те, щоб давати свою санкцію на всякі насильства, надужиття і порушення трактатів сильними, що її до життя на те тільки й покликали.

Моральна санація і варшавські вибори.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 13. травня 1927.

В той час, коли в самоврядуванні Східної Галичини має наступити перелом, коли, дарма що на основі анахронічної реакційної курйальності, та всеж має прийти виборча громадська влада на місце безвідповідальної комісарщини, що ширила безладдя та анархію і руйнувала громадське добро, Варшава теж стоїть напередодні самоуправних виборів, але вже 5-ти примітних, на основі розпорядження першого прем'єра відродженої Польщі Морачевського. Галицького населення не вагається, видно, зрідом до користування з примітивних здобутків демократії. Річ ясна, що тієї мірки не можна прирівняти до мешківців (великої державної столиці, себто громадян із високим вичуттям своїх новочасних прав і обов'язків і високим політичним вишколом. Зрозуміння, мовляв, вартості демократичних свобод настільки всесторонньо у таких варшавських розвиненнях, що немає страху, аби вони ці свободи викрадали й ними зловживали на шкоду самої ідеї демократизму. Вправді маршалок Підсудський, знаменитий знавець своїх батьківщини і своїх земель, твердив, що „розпаношилася у Польщі нікчемність людська“, а „демократичні свободи були надані так, що можна було зневажити цілу демократію“, — але все це сказано недурно в часі минулому. Так було перед роком, у часах „завеликої неправди“. Нині є цілком інакше, бо нині точнісінько роком і вні воскресення правди на 600 трупів і 2000 ранених.

Точнісінько рік після резолюції, піднятої в іх боротьбі проти партійництва, проти „міжпартійної парламентської держави“ і „божевільної нісенітщини партійного ключа“ (фразеологія більшовицького підсудька від самого Підсудського, л. В. Стіпінського, „Голос Правди“ з 12. ч. м.) став до суперництва у виборах до міської Ради м. Варшави 26, словами: двадцять шість виборчих списків. Варшава має 1 мільон мешківців, а чого мало-що понад 50 пр. поляків, щонайменше 40 пр. жидів і решту „літородів“, щаким названим непомітних і не граючих жадної ролі у культурному й суспільному житті міста. Бачимо що

столиця подібна своєю національною структурою до цілої держави в тому не-маловажному пункті, що „паянуча більшість“ є відсотково дуже маленька. Є теж деяка схожість у „політичній злості“, яка проявляється у близько трьох десятках „партій“. Із тих „партій“, під якими маємо право вважати самостійні листи кандидатів, є окремі „партії“: шоферів (ч. 6), фірманів (ч. 19), власників віртельностей (ч. 7) і жидівських каменючків і окремо католицьких каменючків... Є такі листи, як в першій хвилині були загадкою для самих варшавських редакторів, цілком незрозумілими тією навадою кандидатів на батьків міста... Найкомічніше, що майже кожна листа є „блоком“ чи „об'єднанням“, себто виступає під гаслом об'єднання, саялюючи себе, як чього об'єднання промотора. І так нпр. жиди, які мають аж десять власних листів (дуже характерні для рекламованої жидівської одностайності фронту) мають „Демократичний Блок“ (ч. 15) і „Релігійне Об'єднання“ (ч. 15); „Безпартійний Блок“ (ч. 21) і „Національний Блок“ (ч. 16). Польська ендешія іде в „блоку“ з хадещією і монархістами (ославлена стара „хієна“ ч. 12) — при чому монархісти мають ще одну окрему листу. травневі санатори, поки зіпнили „Об'єднаний комітет оздоровлення міської господарки“ (ч. 25), виступали аж трьома групами, про які світ уперше довідався, а навіть кооперативні льокаторів виставили окрему „об'єднану“ листу (ч. 26).

Відкилях при стільки „блоках“ така сила листів? Окремо йдуть і П. П. С. (ч. 2) і „Безпартійні передмістя Варшави“ (ч. 3) і НРР (ч. 11), окремо т. зв. „добривіш“ (Незав. Соц. Партія) (ч. 14) і окремо комуністи (ч. 10), а з жидів — є самих соціалістичних окремих листів аж 3 (Бунд Поалей-Сіон, правіця і Поалей-Сіон, лівиця). При такій обильності листів здавалося б, що нема метишан, який не мав би „своїх“ листів, на яку побіжить голосувати і що така диференція є теж доказом величезного зацікавлення виборами. Нічого подібного! Чуюмо з усіх боків, що „по-правді нема ani одного пристойної і симпатичної листи“ і бачимо скрізь — ба й дуже іст до виборів.

Одн байдужість виборців видна була нпр. на відносно дуже нечисленній кількості тих, які ходили провіряти, як висіли їх на списки управнених голосувати, чи ні. Складати-ж це на їхню довіру до справності й солідності складуючих списків ніяк неможливо, бо навіть „Епока“ п. Бартеля присвятила цілу статтю балаганові з укладанням листів. І, судячи по настрою, коли вони не зміняться, на що не виглядає, то з управнених до голосування, голосуватиме не більше 50 процент (при останніх виборах до міської Ради в травні 1916 року голосувало 72 процент управнених, але той великий відсоток повстав з того, що нагадали на 941.000 мешківців мало право голосувати лише 133.000!).

Загалом до виборів цілком байдужий. Метушуться лише кандидати, але факт, що їх метушуться не робить на загал жадного враження або мінімального, свідчить, що на кандидатських листах написано теж дещо сторонняків тієї листи, на яку голосуватиме може ще тих 200 осіб, що листу підписали. Тому теж ніхто поважно не трактує усіх 26 листів. Голоси розділяються поміж ендешів, пенесів, жидівських народницьких бундівців і комуністів; що до цих останніх, то їхню листу (10) уважнено і мабуть вони кинуть свої голоси на загал вище листу „добривішів“. Щодо після названих груп можна казати про взаємний успіх листів „санаторів“.

Таким робом бачимо, що рік панування протестантів проти надмірного партійництва не залишив у столиці держави жадного сліду. Не можна назвати кон-

ам „самий“ уважності і залюбки гурт-
ку, що змішав помітні інтереси свого
стану і своєї класи з суто політичними га-
слими. Не належить теж до позитивних
наслідків минулорічної революції той інер-
цій і збайдужіlosti до громадських
справ, яка розлилася широким морем дов-
гої скам'янілості, являючій безлітності о-
стороні, яких винувато зате богато блу-
дав, ніж було через роком інакше вийти
від року у Польщі. І нових польських
партій! А вже щодо „визначеності люд-
ської“ у громадському житті, проти якої
трисотлітній тому куламеті на напаша-
вських кулацях, то нібито вона страсти-
во збув при безлітності „дівочих“ —
ми казати у Варшаві — себто дивних
тактичних ходах, зв'язаних із нинішніми
виборами, моментів без ширшого значен-
ня, а проте виразливо характеристичних
своєю — безхарактерністю. І так нпр.
якщо вночі перед першим днем зголошу-
вання листів делегати поприходили під двері
центрального виборчого комітету в товари-
стві — сильних бойків, згорі присука-
ючи білку під дверима... за „добре“ чер-
гове місце! Завдяки такому „кавалері-
ї“ позбавлено індексу їх ухваленого „8-го“ чи-
сла, яке вже має свою погану історію.
Таких історій з „жмерками“ була тьма.
Нпр. довго ніхто не хотів приймати (і-го
є. листи, аби не стояти поруч із 10-кою
комуністів; а коли прийшла черга на 13-ку
то від 4-ої год. попов. делегати різних
партій ждали в передпокою Центр. Виб.
Бюра до вечора на аматора 13-ки з лі-
стами в кишенях і такі розійшлися, щоб
слідуючого дня заповнити чергове 13-те
число фіктивною листом, згорі при-
значеною на уневажнення Л. Дрібичкова
безхарактерність виспана на демагогіч-
них назвах поодиноких листів, вона летить
вирама пошій, вишляхили собі взаємно у
відозвах, статтях і листочках суперників...
Який искривлений образ моральної санції,
що святкує нині свої роковини!

І. Кедрич.

Перед громадськими виборами.

„Покриджений“ дідичі.

Перед кількома днями польська преса
принесла із Варшави відомість, що деле-
гація польського „народового“ табору, в
особах посла Стронського, Врзла і За-
морського, інтерв'ювала у вишепрем.
Бартеля в справі громадських виборів у
Сх. Галичині.

Делегация звернула увагу вишепрем. Бар-
теля, що на основі обов'язуючих законів
власник австрійського простору (дідичі) вхо-
дить до громадської ради як вірліст (без
вибору), а крім того його податок вхо-
дить в суму податків при укладанні ви-
борчих листів. Уряд віддав обіжницю, щоб
при громадських виборах не брати на
увагу прав дідичів, що спираються на
оплачувані податки, а це може зовсім
змінити вигляд громадських рад у Сх.
Галичині. Делегация зазначила, що обіжниця
— мовляв — не має правового уоснування.
Вишепрем. Бартель обіцяв розглянути цю
справу.

Громадський закон для Галичини в § 16
постановляє, що член громади, який
оплачує щонайменше 1/4 (одну шесту ча-
стину) всієї суми безпосередніх податків
в громаді — має право без вибору бути
членом громадської ради. За австрійських
часів такий випадок був рідкістю, бо
двірські простори творили окремі від сіль-
ських громад адміністративні одиниці. На
основі польського закону з 26. липня 1919
наступило об'єднання дворських просторів
з громадами, а тим самим стало акту-
альним приурочення § 16 гром. закону
про вірлістів в гром. радах. Таким чином
дідичі входять в склад громадської ради
без вибору, і то виключно на осно-
ві оплачуваних ним безпосе-
редніх податків. Не з інших причин,
не на основі особистих кваліфікацій, не
на основі освітнього цензу, тільки на
основі маєтково-податкового цензу.

Однак „некоронований“ диктатор „Всх.
Малопольськи“ М. Прушинський добачив
польську „криду“ в тому, що дідичі —
крім вірльного місця — не вибирають ще
хоч половину міської ради, а наслідком
того розпучливого голосу була делегация
хвєнських послів у вишепрем. Бартеля з
протестом проти „безправного“ обіжника.

Польські „організації народкові“ бажать
такої інтерпретації гром. закону для Га-
личини, щоби дідичі не лише входили до
гром. рад як вірлісти, але щоби на
основі оплачуваного податку вони брали
також участь у виборах. При кур'яльній
системі, де рішче сума оплачуваних подат-
ків, дідичі, крім вірльних місць могли
іменувати радних з цілого першого, а мо-
же і другого кола, розуміється — якби
пійняли „народову“ інтерпретацію. Ясно,
що це крайній абсурд, бо — як уже за-
значено — дідичі входять до гром. ради
без вибору тільки на основі оплачуваного
податку. „Народова“ інтерпретація має на
меті з того самого титулу надати
дідичам ще й право вибирання, вірніше:
право призначування (іменування) третини
або половини радних. Було б це под-
в'яне право з одного титулу з безмеж-
ною п'яюральністю. Очевидно, тоді
вибори були б зовсім зайві, бо факти-
чно вони нічого не змінювали в поло-
желлі громад. Навпаки, вони ще погіршували
навіть дотеперішній комісарський
режим. Коли б нпр. у селі нашлося двоє
дідичів (а є й такі села), то вони імену-
вали радних в трьох перших колах, вони
панували над громадою, розпоряджали б
її добром. Прийняття „народово“ — прав-
ної інтерпретації при громадських вибо-
рах було б фактично поворотом до пан-
шизинських часів, до доміняльної влади в
громадах.

Сумніваємося, щоби до такого абсурду
допустив який-небудь уряд, навіть поль-
ський і то навіть з огляду на „народовий
стан посідання“.

Ще про виборчі права професій- них воєнків.

Відомість про поширення виборчих прав
до самоврядувань на професійних воєнків
подана польською пресою і зрєферована
нами, є остільки неповна, що виборче пра-
во (активне і пасивне) інтерпретаційно роз-
тягнуто на старшин і підстаршин поль-
ської армії тільки на території 6.
Конгресівки, а не на території всієї
сучасної Польщі. Поширення цього права
не обов'язує на території Галичини.

Справді, дивна держава, в якій в пооди-
ноких провінціях обов'язують окремі і на-
скрізь протилежні виборчі закони до са-
моврядувань, оперті на відмінних принци-
пах. Поширення виборчого права до са-
моврядувань на професійних воєнків на
одній території держави попереджує по-
ширення того права і на інші провінції.

ІВ. НІМЧУК.

4)

Культ поляглих героїв.

Реферат на установчих зборах „Т-ва охорони
воєнних могил“ у Львові.

(Докладчик.)

Упорядкування й охорона могил україн-
ських поляглих — це основне завдання нашого
Товариства. Досі вдоволялися ми щорічним
упорядкуванням тих могил перед Зеленими
Святами — під постійні пригадки преси. Тепер
думою довести до того, щоб могили наших
борців були не тільки впорядковані, але й від-
повідно збережені, утримувані. А найпевніше
і найкраще збережемо їх для грядучих поколінь
тоді, коли на могилах народних героїв здійснемо
пам'ятники з тривалого матеріалу, а принай-
менше уфундуємо на них камінні плити з від-
повідним написом. На це може здобутися кож-
на, навіть найменша, найбільша громада. Бо —
на мою думку — наші громади повинні ставити
такі пам'ятники чи плити власним коштом, не
відкликаючись по жертви до загалу. Виймок
може бути допущений тільки там, де є дуже
богато могил і де це було б на одну громаду
винад силу.

Щож до увіковічнення пам'яті поляглих одно-
сельчан, то порадою було би, щоб кожне село
ансипало в себе на відповідній площі високу
могилу і щоб на ній будувало пам'ятник. Таке
сипання могили всіма членами громади має не-
звичайне виховуюче значіння і лишилося на довгі
часи в пам'яті громадян. Де це неможливе або
дуже важко, там слід уфундувати в церкві або в На-
роднім Домі принайменше табличку з тривалого
матеріалу (мармору, каменя або заліза), на якій
було б вириті імена всіх поляглих з дотичної
місцевості.

Про пам'ятники треба сказати одно: нехай
вони будуть навіть найскромніші і найпростіші,
але нехай нікого не разять, нехай промовлять
з них вроджена нашою народом краса й есте-
тичний смак. Це хіба заслужили собі у нас наші
незабутні борці! При тому слід нам уважати,
щоб написи на пам'ятниках були в чистій літе-
ратурній мові і щоб у них було конче зазна-

чено, що погиблі — сини українського народу,
що згинули за Україну. Слова: Україна, україн-
ський мають свою вагу особливо в нинішніх
часах і цього не треба ближче пояснювати.

Наш моральний обов'язок.

Окремо хотів би звернути увагу на те,
що наше Товариство матиме моральний обяза-
зок зацікавитися й могилами тих українців,
що померли на чужині, зокрема в центральній Єв-
ропі, хоч це по статуту не входить в обсяг
нашої діяльності. Наші стрільці-скальці здійгну-
ли зі своїх скромних засобів для своїх по-
мерлих товаришів по різних місцевостях Чехо-
словаччини (так само, як воєнки армії УНР по різ-
них місцевостях корінної Польщі) кілька справді
гарних пам'ятників, що роблять зовсім культурне
вражіння. Але в такій прим. Австрії померли в часі
війни десятки тисяч наших людей по різних
таборах і небадьком не стане й сліду з їх могил,
якщо ніхто цією справою не зацікавиться. Ось
величезний цвинтар у Гмінді, на якому є похо-
ваних 36.000 виселених та інтернованих, оче-
видно переважно наших людей (були там ще й
словинці і чорногорці), мають небадьком переро-
боти на парк, бо минає вже десять літ, як там
поховано останніх небициків. Як гарно було б,
якби на відповідній місці того парку постав-
лено відповідний пам'ятник, що нагадував би
кожному ту Голгофу нашого народу, що й
він перейшов за дрютами Гмінди! А те саме
треба сказати і про інші табори мук і сліз,
в яких каралися ще так недавно тисячами
наші люди, наші виселенці, втікачі, інтерно-
вані і конфіновані: Хоєнь (Чехія), Вольфберг,
Обергольцбрун, Гредінг і Талергоф (Австрія).
По всіх тих і інших місцевостях померли сотки
й тисячі наших неповинних людей, а нині їх
могили зрівнані в землею і якимось ніхто не по-
думає про відповідне утримування наших мук
і страждань на тих місцях. Навіть окремий „Ко-
мітет Талергофів“ не спромігся на якийсь па-
м'ятник там, де в страшних злиднях і муках ско-
нали майже дві тисячі наших людей.“ Через
віденську гр.-кат. парохію могло б ми безпереч-
но в цій справі дещо зробити. — Так само по-

*) Отже в таборі виселенців у Гмінді померло біль-
ше як відсестеро стільки наших людей, що в таборі ін-
тернованих у Талергофі!

винні ми вже раз зробити лад з домовинами
пок. Вітовського і Чучмана в Берліні.

Закінчення.

Я сказав уже вище, що статут нашого
Товариства дає нам широкі можливості праці,
якої повинен забратися весь наш загаль.
І ждати нам на нікого, бо ніхто за нас тої ро-
боти не зробить! Все досі занедбане повин-
но направити, надолужити і! навчимося аж ра-
не шукати за оправдуваннями, не звальювати
всієї вини за несповнення свого обов'язку на
інших, на перепони чи заборони влади. Нема
таких перепон, яких свідомий народ не міг би
побороти, тимбільше в такій справі, як охор-
на могили поляглих, що є признанням пра-
вом і навіть обов'язком кожного народу входи-
ти в світ! Німці й інші народи на заході упоряд-
кували в себе з власного почину могили всіх
своїх бувших ворогів; того ми від своїх сусідів
не хочемо і не вимагаємо. Тим більший отже
наш обов'язок супроти своїх поляглих борців
і їх світлої пам'яті.

Коліж виконаємо наш святий обов'язок,
коли впорядкуємо як слід наші воєнні могили,
коли весь наш край покритий тривалими па-
м'ятниками і пам'ятковими табличками в честь
борців за волю України, — то ми зробили не-
лике діло.

„Будуй сам — радіо-апарат!“

Прилади в великій виборі
— краєві і закордонні —
поручає фірма

Леон Аппель і Сна

Львів, Лесюна 1 і 2. Тел. 458 і 459

Ціни низькі, польські в сплату.
270а Література і сцена.

Зрештою, є це втігання війська в активну
полтику, а далі хаотизація громадського
життя із заціпенням в нього фінансово-
милітарного чинника.

„Рідна Хата“ в Холмі.

П'ять літ діяльності Т-ва.

Вже п'ять літ добродійне товариство
„Рідна Хата“ в Холмі і його філії, розси-
мі по Холмщині і Підляшші, несуть мате-
ріальну і духову допомогу вбогим україн-
ським народним масам.

Варто отже застановитись над ро-
ком діяльності товариства, над його по-
ширенням і над його досягненнями за той
час.

По сьогоднішній день матерія т-ва „Рі-
дна Хата“ в Холмі має 84 філії по око-
лицях: холмський 19, грубешівський 17,
томашівський 14, красноставський 2, ло-
бартівський 2, білський 3, володимирський
26, константинопольський 1.

В дні 31. грудня 1926 р. товариство ма-
ло членів 1374, а з них зачислено було 21
централі 68, а при філіях згуртовано було
1306. Зі всього числа членів було мужів
1076, жінок 293. Членів у віці до 25 літ
було 875, від 28—40 літ було 523, по-
над 40 літ було тільки 64.

Бібліотек по філіях було 50 з 200
книжками. Окремо ходили в мандрівні бі-
бліотеки львівської „Просвіти“. Амато-
рських гуртків при філіях було 15, на-
мальних хорів 31. Вистав за 1926 рік у-
дано при централі 1, по філіях 64. Ви-
читів і курсів уладжено за 1926 рік 28
ткільки курсів в Холмі і в Парисах. Кон-
цертів-вечірок було 3 у честь 4. Фран-
„Рідна Хата“ мала власні дома (во-
лодимирщина) і 7 в будові.

На провесні ц. р. товариство закупило

Чого має братися німці цей робітник, коли на відпочинку працює на дорожню, чим же він або багатішого постраждалого?

— **В червоному сарафі.** На основі виданого недавно шкільного Чина С. В. 8. з темою всіх класів того ж Чина 30. з того ж шкільного 114. студентів 130. бачив 117. Прибуток у порівнянні з попереднім роком 22 особи. Щодо походження, то найбільше діляться так: з Чехословаччини (два мистецтви на Закарпатті) 2. з Мадярами 14. з Югославії 9. з Румунії 16. з Галичини 11. (Галичина, Канада) 205. Ці шкільні класи мають каталогом, наскільки українським є Чин С. В. 8. — Понаслідком української мови у Львові відібрано право-справним уже остаточно; він призначив державною класифікацією. Установи, що містяться в ньому, а саме правління духовної семінарії і білоруська гімназія, мають з нього заборону. — По думці конкордату для духовних у Польщі визначено три мистецтви: Мистецтва (Варшави), Бронзи (Лодзь-Польська) і Дрогобич (для „малопольської“).

— **Видання продукції на Вол.** Українці. В минулому 1926 році видано на Вол. України 1,123 назв. книг. З того українською мовою видано 1,591 назв. російською 1,412. жидівською 32. польською 27. жидівською 18. німецькою 13. болгарською 9. англійською 1. Найбільше книг українською мовою призначено сільсько-господарським справам, а потім щодня складають видання з дітями, а також красної письменства, агітаційна література, шкільні підручники. Найменше згаданий писався дітями освіти й дітям використано: книг для дітей українською мовою вийшло всього 63.

— **Українська пісня на чужині.** Для 6. п. м. белгійського журналу „Лік Універсалу“ дав великий концерт, складений із національних хорів різних народів: майже всіх слов'янських, англійського та шотландського, фламандського, грузинського і жидівського. Найбільше точок дограми виконували українські хори, тапші та гали на бандури В. Сиди. В деннику „L'Espresso“ з дня 7-го п. м. наведено такі замисли з вчора: Бандурист Василь Сиди, що приїхав спеціально з Парижа, чергував слухачів дійсним мистецтвом своєї туземної української бандури, на 35 струн якої перебирає з подивуваною легкістю. Українські хори дали змогу аудиторії слухати з насолодою ці чудові звуки, які майже чути в Консерваторії і які, хоча й не мали між собою професійних співаків, нічим не ризикували від них. А українські національні танки були справді вершиною вчора; їх соліст п. Білас своїм поривом і фантазмію просто захоплював.

— **Хліб знову подорожів.** На доглядання лікарів, державний магістрат по-прежнему на підписку шн хліба з огляду на високі ціни життєвої муки. На дикх зібрався була шинкова комісія, щоб розглянути ці жадання лікарів. Тому, що в дискусії виявилось, що ціни хліба постійно йдуть угору, комісія згодилася, щоб шн життєвої муки підняти з 74 на 78 сот. за кг. а це потім за собою підвищує ціну хліба до 77 сот. за кг. Ціна білого печива лишається ті самі.

— **Ще один, що кулю „золотий“ годеник.** Шинкар Пярнес із Полкова (п. Золочів) приїхав до Львова з 25 доларами і 500 зол. на закупку худоби для власного діляки Габришевської. На вул. Сенаторській проступило до Пярнеса двоє людей, що говорили по-сербськи і продали йому „дешеву золотий годеник“, бо за 15 дол. і 500 зол. Коли Пярнес переконався, що він жертвою обманів, пішов на поліцію і сказав, що на вул. Сенаторській грабники ограбили його. Тепер же Пярнес буде відповідати за те, що хотів унести в блуд поліцію.

— **Сенаторію для недугих на гру.** рішда збудувати Каса Хорих у Львові на подвір'ях улітку при вул. Курковій. Ця місце на основі опінії збору вишнєх лікарів надається дуже добре на вигляд шн. На проект будови дому сенаторії розписано вже конкурс з реценцією на надання праці до 3. червня п. р. Конкурсна нагорода визначено у висоті: перша 5,000; друга 5,000, третя 3,000 зол. Закупку проекту по 1,000 зол.

— **Злогощити пошесні недуги!** Мисливці фізичні у Львові пригласили лікарів і особам до того обов'язаним, що інфлюенца (еспанка), яка тепер так часто зустрічає у Львові, називається також до пошесних недуг і її по закону слід зголошувати в міському уряді здоров'я, п. Довбровського ч. 3. Хто не буде приповідати до обов'язуючих примисів і не зголошувати цієї недуги, буде караний гривнею до 1,000 зол. або арештом до 3 місяців. Кара грошова і кара арешту може бути приповідана одночасно.

Посмертні загадки.

О. Архимандрит Тит Тарас Тинишський. З вісний дотого п. р. помер у Розтоках на Буковині О. Архимандрит Тит Тарас Тинишський, колишній кандидат на українського православного єпископа на Буковині.

Родився він р. 1856 у Підлясській над Прутом, де його батько Юрій був відомим дяком, що мав усього 40 прапирів (орієнт) і 30 суджень річної платні, але кожний там мав своїх п'ятьох дітей і

люди. До сім'яній тоді Тит у Чернівцях і змалу захоплювався усім рідним. Найбільше одушевлявся Наушечником, що був тоді й на Буковині найкращим письменником й патріотом. В 7-й класі відібрав Тит до війська до полку артилерії, що стояв у Львові. Похований старший поховали йому вчистити до матері, яку дав екстерністом і записався на фізикографію. У Львові познайомився з тодішнім українським життям. Заходив до академічного товариства „Дружній Ліхтар“, де стрічався з ідейною молоддю, що стояла на чисто народницьких ґрунтах. Інтересувалися три роки при військовій, покинув Львів, вернувшись на Буковину, але через нестачу грошей мусів залишитися в Чернівцях на теологію. Тоді коли на Буковині була молоді, гуртувалися у наскрізь москвофільському „Союзі“, потім пала в кривішній там, він одушевлявся Шевченком і був свідком українського націоналізму. Через свого брата Івана, урядовця дирекції скарбу, головного інспектора заснували „Народного Дому“ в Чернівцях, познайомився з О. Ю. Федьковичем, з яким пізніше аж до його смерті в дружній взаємності.

По унішній теології був сотручником у Бергометі, а опісля в Гороках на Гуцульщині, де померла його дружина в молодому віці. Потім перенісся в Кишинів, де був 10 літ парохом у Халішчу, а звідти перейшов знов на парохію до Довгополя над Білим Черемошем, де був аж до весни 1918 р. Був усюди привітним душпастирем і великим приятелем меншого брата. В Отаках, приїзду Довгополя, вибудував школу своїм коштом, удержував довгі роки кількох учеників у Чернівцях, щедро спонсав бурів в Чернівцях і у Вишніві. Сам незначайно прапиротний, цінив дуже всіх людей праці. Жив усе в як найкращих зв'язках з народними вчителями.

Був членом „Прогресу“ і „Наукового Товариства ім. Шевченка“ і всіх буковинських товариств. Складав усе пильно на всім провамі нашого національного життя. Інтерес до науки не опускав його ніколи. Не було української класики, якої би собі не справдав. Полюбив богословських книг читати задовби філософію теорії Локка, Юма, Фейєрбаха, Гегеля, Вундта. Займався географією, антропологією, етнографією; сам же студентом богослов'я списував етнографічні матеріали — драгоманівським. Його величезна бібліотека, на яку обертав усе свій гроші, виповнювала дві кімнати. Був там кишень з усіх областей людського знання в мовах українській, німецькій, російській та есперанто, яких Покійний дуже цікавився. Взагалі він був високо освіченою людиною.

В політиці не брав активної участі, бо уважав себе до неї невідатним через свою незначайну отверість. Тільки в часописі „Буковина“ публікував час до часу статті на біжучі теми. І так в 1892 році виступав він проти всемогутнього тоді митрополита, Славостра Мораря-Андрієвича, який у спілці з тодішнім президентом краю, бароном Алемані, лишив усе українське, а Покійного мав особливо на ош як українця і „соціаліста“ — в цілій низці статей в „Буковині“, що вийшли опісля відбиткою п. з. „Пастирське послання митрополита Мораря та його румунізаторські замітки супроти православних Русинів на Буковині“. Відважно, по муськськи виступав він проти господарки загорілого румунізатора і тоді, коли один наші священники ховали голови в пісок, а інші такі отверто прихилилися до волюх. Думки, які висловлював тоді Покійний у своїх статтях, лишилися до кінця дорочкою у церковній політиці українців на Буковині. Вже тоді домагався Покійний від австрійського правління поділу православної дієцезії на дві, польську та українську, з окремими консисторіями і владиками.

Аж по берестейському жрі в 1918 р. австрійське правління, яке вже й до війни діяло українцям на Буковині деякі концесії в церковній адміністрації, — рішдисло перевести в дію поділ дієцезії на дві в окремий владики під спільним митрополитом. І тоді то вибір митрополити знову на особу градоного владки апав на Покійного. Австрійське правління іменував його Архимандритом і мав в порозумінні з ним відділити українську територію та утворити окрему консисторію. Вибір на особу владки не мів бути кращим. Однак радиста українців на Буковині не тривало довго, бо скінчилася з розвалом Австрії. І так не довелося Покійному здійснити свої патріотичні плани для добра українського народу на Буковині.

В листопад 1918 р. залиш Буковину румунів. В короткі часи українці страждали все, за що боролися цілі десятиліття. Тодішній румунський міністр для Буковини Фльондор, зажадав від димісії О. Архимандрита, а коли Покійний не хотів добровольно на це згодитися, то Фльондор його сам усунув, призначивши йому щомісячну пенсію, бо аж 500 левів місячно, саме стільки, щоб не змерти з голоду. По спенсіонаванні перебував Покійний ще два роки в Чернівцях, а опісля перейшов до свого сина Володимира, пароха в Розтоках. Легко зносив Покійний гімнський наважодний останній літ, бо для себе майже нічого не вимагав. Боліло його тільки те, що обожство не дозволяло йому

співісти з поміччю іншим, до чого був прихильний, а пригноблювало його тільки одні народні ліхоліття. Мавучи з природи задуше адороль, гас Покійний в останніх роках на очах. Але ніколи не опускав його давній оптимізм. До останньої хвилини вірив, що правда перемаже, що теперішня хвилина в житті нашого народу це тільки чорний привид, який мине скоро, що такий нарід, як наш, що винив стільки підпорности, ніколи не пропаде і який осягне те, до чого змагає.

І так зійшов спокійно в могилу великий ідеаліст, незначайно людний і праведний священник, горючий український патріот, безперечно один з найбільших українців, яких видала буковинська українська земля.

ОПОВІСТКИ.

Виділ Т-ва „Український Студентський Громада в Кракові“ визнає в послідню цією дорогою п. Карпінського Романа, бувшого студента прав Ягйлонського Університету в Кракові, щоби до двох тижнів від дня оголошення лишив довг, якого рішдиль звороту вже давно минул. В противний раз справу віддасть на судову дорогу. — За Виділ: Латинський Милон голова, Гайдукевич О. секретар.

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів КРЕМ ПЕРЛОВИ Ігнатій Львів. 956133-7

5:50 30Л. коштує одна ложка, вилок ніж і ложечка до кави з хінського срібла у Мандія, Коперника 14. 1773 5-2

САД опочивий маю до випайму. Львів. Снопковська 36. 2152 2-2

ДЯКА іспитованого, здібного до ведення хору, по можливості нежонатого, пошукує гр. кат. Уряд парохіальний Мостиска.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст недуг легіни, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
2107 Пересвітлення Рентгеном. 6-25

д-р М. ФАЕРІНГ у внутрішніх недугах
врд. від 8-10 і від 3-8
Переса тлення Рентгеном
Пічення Діатермія — ЛЬВІВ
пл. Смолян ч. 5. (Кіно Марусенька)
Тел. 41-50 2060 3-2

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппалпорта
Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/11.
Пильовування й винищення зубів без болю. Штучні зуби в калкуці і золоті на американську систему. Пациєнти з провінції подлягають у найкоротшому часі. П. Т. урядовим і студентам значна знижка.
2016 Полекції в сплатах. 4-5

ЗУБИ НА СПЛАТИ
зол. 2043 5-9 зол.
20 задаток — рата 10
виконує **Ратпалпорт**
дентист
пл. Марієвська 7. (де кав. De la Paix)
лісна найновітшій системи.
Роботу викінчується до 3 днів.

Від 1. червня буде ординувати
2156 в підлютім 1-3
д-р ВЕРВЕНЕЦЬ ВОЛОДИМИР

ДАРУНКИ принагідні зі золота, срібла і хінського срібла від зол. 3 —
ГУТЕРМАН Сикетуська 14. 21446 1-3

Купелеве Заведення

в Карпатах над Лімницею серед найбагатшої в лісі околиці Гортанів. — Купальні з мінеральною водою, купелі соніші і купелі в Лімниці, вода мінеральна до пиття, реставрація в місці на лікарське поручення, харч яринувий і життєвий. — Лічення до вказіям лікарів і респітативних запалення сугавів і м'язів, іскіів, позаледній стані хроніч недуг, туберкульоза зазолів і костей, кривуха, малокровія, катарі шлунка і кишківника, та камінів мочевих дорів і недуг внутрішніх матерії.

— **Купелевий сезон від 15. травня (має) 1927 р.**
Ціни в першій і третій сезони нижчі. Станція заліз. Брошні на лінії Стрий-Станіслав. Замовлення на адресу: **Купелеве Заведення Підлюте, пошта Перегісько.**

ДО ЧЕРЧА

до думки помічників
Сірчано-боровинових купелів

2157 1-3

ЗАПРОШУЄ ХВОРИХ

ДИРЕКЦІЯ МІНЕРАЛЬНИХ КУПЕЛІВ
в ЧЕРЧУ, п. РОГАТИН.

Щодня для П. Т. Гостей радіоконцерти

Сітки, протані, кімнати, дві, пани-
цуги, лопати, джагани, мо-
тики, тачки, знаряддя сільсько-
го, ковальське, столярське, ягги, бу-
дівельне окуття, керничі попи,
праси до двохох, пася, гурти,
лини, сцілівки, коловоротні,
вінди, як також всілякі машини і
мотори. 10-10

по найнижчих цінах поручає

Й. ШУМАН

склад залізних і технічних товарів,
експедиція товарів на провінції
Львів, Городецька 25. Тел. 41-47

Спеціальні опаски проти обморожень

жолудка. Підпаски на час тяжк. Пояси по полові. Опаски для отидих жінок. Пояси по перебутій операції. Бандажі заосмотрюючі найбільші і застарілі пропуклини. Бандажі на літучою парку. Гумові панчохи проти жидків і пухнення ніг. Бандажі проти випадання і осування матиці. Прямодержки проти горблення. Гумові мочки для слабих на міхур мужики і жінок. Протези штучних ніг і рук і т. п. поручає: **Бандажист Полячек в Самборі 24. Шинники даром.** 1940 10-10

Конкурс

Управа монастиря С. С. Василіянок
в Яворові

оголошує отрим конкурс на дві учительські посади 1) професора фізики і природи, 2) рисунків і ручних робіт з кваліфікаціями до навчання в учительських семінарах. Платня після умови. 2147 2-3

Подяка.

Невмилюма смерть забрала нам найдорожчого мужа і батька Володимира Сегкевича, начальника стадії в Жидчіві. Прибитий тяжким горем дізна несподіваного удару наслідів від знайомих, товаришів, рідні, заяв широго співчуття. Тому відчуваємося до великого обов'язку цю дорогою аложити ширю подяку всім тим, що в так тяжкій для нас хвилі спільно і поинно та розрадою. Спеціально подяку складаємо Впр. о. кан. Раковському Михайлові, який крім участі в похоронах пологно багатого старця в їх урядівницю. Пр. о. Галлюкові Михайлові за участь і за вияви співчуття, як також Пр. о. кат. Зайонцові за участь в похоронах. Ширю подяку складаємо церковному братству хорів, заліз. оркестрі з Ходорова, дякашій з станіславської дирекції заліз. і іншим делегатами, громадянам обох обид дві міста Жидчіві і всім, що поспішили надати послугу прислугу і відпровадити нашого незабутнього мужа і батька на місце вічного спочинку. Нехай ісківний винагородить всім за ширі труди і добрі ради, нехай сторично змилується за проліт сльози. Ми не в силі подякувати всім тим, котрі причинилися до згасання в миті покійного, тому нехай цю дорожню примуть від нас шире-сердечне. Сподіюємося, що **Тетяна жєна, Володимир Богдан, Ольга, Ірина, Алла, Генрика — діти Ірина Зайца — сестра, Роман — брат.**

Ширіть наш часопис!

Купелеве Заведення **ПІДЛЮТЕ** 700 м. понад рівень моря